

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ЗУІ
Протокол №2 від „28”лютого 2024 р.
Ф-КДМ-3

Міністерство освіти і науки України

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра Філології

Реєстраційний №.....

Кваліфікаційна робота

**ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВНОГО ЛАНДШАФТУ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОГО РІВНЯ ІМЕНІ ЖИГМОНДА
МОРИЦА С. ВЕЛИКА ПАЛАДИ, СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА
КЕЛЬЧЕЇ ТА РЕФОРМАТСЬКОГО ЛІЦЕЮ С. ПИЙТЕРФОЛВА**

БАНЬОЇ БОРБОРО ОЛЕКСАНДРІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (угорська))»

Спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 «Середня освіта (Мова і література
угорська)»

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 107 / 14.10.2024.

Науковий керівник:

Кормочі Золтан Золтанович

доктор філософії, доцент

Завідувач кафедри

Берегсасі Аніко Ференцівна,

зав. кафедри, доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота

**ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВНОГО ЛАНДШАФТУ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОГО РІВНЯ ІМЕНІ ЖИГМОНДА
МОРИЦА С. ВЕЛИКА ПАЛАДИ, СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА
КЕЛЬЧЕЇ ТА РЕФОРМАТСЬКОГО ЛІЦЕЮ С. ПИЙТЕРФОЛВА**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV -го курсу

Баньої Борборо Олександрівна

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (угорська))»

Спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 «Середня освіта (Мова і література
угорська)»

Науковий керівник: **Кормочі Золтан Золтанович**

доктор філософії, доцент

Рецензент: **Матей Рейка Ласлівна,**

доктор філософії, доцент

Берегове

2025

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

**A NAGYPALÁDI MÓRICZ ZSIGMOND KÖZÉPSZINTŰ OKTATÁSI
INTÉZMÉNY, A PÉTERFALVAI KÖLCSEY FERENC KÖZÉPISKOLA ÉS A
PÉTERFALVAI MAGYAR TANNYELVŰ REFORMÁTUS LÍCEUM NYELVI
TÁJKÉPÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA**

Szakdolgozat

Készítette: Bányai Barbara

BA IV. évfolyamos magyar nyelv és irodalom szakos
hallgató

Témavezető: Dr. Karmacs Zoltán

PhD, docens

Recenzens: Dr. Máté Réka

PhD, docens

ЗМІСТ

I. Вступ.....	6
1. Предмет і мета роботи.....	6
2. Дослідження мовного ландшафту Закарпаття	6
II. Поняття мовного ландшафту	8
1. Мовний ландшафт	8
2. Мовний ландшафт у школі	9
III. Точки дослідження та методи дослідження	11
1. Великопаладська ЗЗСО І-ІІІ ст. імені Жігмонда Моріца	11
2. Пийтерфолвівський ліцей з угорською мовою навчання.....	11
3. Пийтерфолвівський ЗЗСО І-ІІІ ст. імені Ференца Келчеї	11
4. Методи дослідження	12
IV. Мовний ландшафт Великопаладської ЗЗСО І-ІІІ ст. імені Жігмонда Моріца.....	13
V. Мовний ландшафт Пийтерфолвівського ЗЗСО І-ІІІ ст. імені Ференца Келчеї.....	23
VI. Мовний ландшафт Пийтерфолвівського ліцею з угорською мовою навчання.....	27
VII. Порівняльний аналіз	34
VIII. Висновки.....	35
IX. Використана література	38
X. Резюме	41
Перелік зображень::.....	42
Перелік таблиць:	43

TARTALOMJEGYZÉK

I. Bevezetés.....	6
1. A munka tárgya és célja.....	6
2. Kárpátalja nyelvi tájképnek kutatása.....	6
II. A nyelvi tájkép fogalma	8
1. A nyelvi tájkép.....	8
2. Iskolai nyelvi tájkép	9
III. Kutatópontok és a kutatás módszerei	11
1. Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézmény.....	11
2. Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceum.....	11
3. Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középfokú Intézmény.....	11
4. A kutatás módszerei.....	12
IV. A Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézmény nyelvi tájképe	13
V. A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középfokú Intézmény nyelvi tájképe	23
VI. A Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceum nyelvi tájképe	27
VII. Összehasonlító elemzés	34
VIII. Összefoglalás	35
IX. Felhasznált irodalom	38
X. Резюме	41
Képek jegyzéke:	42
Táblázatok jegyzéke	43

I. BEVEZETÉS

1. A munka tárgya és célja

A munka célja a Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézmény, a Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceum és a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középfokú Oktatási Intézmény nyelvi tájképének összehasonlítása és vizsgálata. A 2021-es reformok bevezetése az intézmények neveinek megváltoztatását is magával hozta. Az általam vizsgált három iskola neveiben is történtek átalakítások: Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola helyett Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középfokú Intézmény lett. Illetve a további nagypaládi intézmény nevében is jelentős változtatás történt. A líceum nevében nem történt változás.

A Kárpátalján működő iskoláknak kötelező használni az ukrán nyelvet, így ennek képében azoknak nyelvi tájképe igen színes. Az intézmények nevét, illetve minden dokumentumot ukrán nyelven kell felmutatni, viszont azt eldönthetik, hogy ezek meglegyenek magyar nyelven is.

Az általam vizsgált intézmények mind magyar tannyelvűek, viszont mivel Ukrajnában élünk, ezért mindenhol az ukrán nyelvet kell használnunk és előnyben részesítenünk. Ez alól nem kivétel az oktatás sem sajnos. A megfigyelés alatt külön figyelmet fordítok arra, hogy megvizsgáljam milyen eltérések jelenhetnek meg a három intézmény között, illetve, hogy milyen céljaik vannak a nyelvi tájképeknek az oktatásban.

2. Kárpátalja nyelvi tájképnek kutatása

A nyelvi jelképek tanulmányozásának hosszú útja van, azonban a nyelvi tájkép önmagában történő vizsgálata viszonylag újnak mondható a nyelvészetben. A nyelvi tájképre irányuló kutatások elsősorban azt vizsgálják, hogy hogyan jelenik meg a nyelv a közterületen, nyilvános térben (Gorter 2006b, 2017). A nyelvi tájkép vizsgálata során közelebb juthatunk a nyelvpolitikai törekvések alaposabb megismeréséhez, illetve a nyelvpolitika mögött meghúzódó nyelvi ideológiák feltárásához is (Shohamy 2015).

Kamusella azt írja: „A nyelvek nem természetesek, se nem semlegesek. A történelem, a politika és a gazdaság összefüggésében való elemzésük elengedhetetlen a világ

megértéséhez, amelyben élünk, beleértve Közép-Európát is” (Kamusella 2015:101) A nyelvi tájkép fogalmát Landry és Bourhis használták elsőként kutatásaik során. A nyelvi tájképet egy településen, régióban fellelhető hivatalos útjelzőtáblák, reklámtáblák, utcanevek, helységnevek, kereskedelmi egységek feliratai s kormányzati épületek hivatalos táblái jelenítik meg (Landry-Bourhis 1997:25). Az olyan régiókban, ahol több különböző kultúrájú közösségek élnek együtt a nyelvi tájkép vizsgálata igen fontos. Így a nyelvi tájkép „értelmezések hálózatává válik, ahol a nyelveket eltérő módon használják, eltérő jelentéseket közvetítenek, és eltérő célokat próbálnak elérni” (Gorter-Cenoz 2014:152). A jelek és a feliratok információ közlésre szolgálnak, melyből megtudhatjuk, hogy milyen nyelvet vagy nyelveket beszélnek az adott településen. A vizuális nyelvhasználatot befolyásolni tudják a nyelvpolitikai döntések és a nyelvi ideológiák. A nyelvpolitika egyik kulcselemként tekinthetünk a nyelvi tájképre (Csernicskó 2016:91).

A nyelvi tájkép kutatása egyre híresebb kutatási téma a magyar nyelvészetben. A kutatók kiemelik, hogy a nyelvi tájkép, mint egy meghatározott területen vizsgált egység, a nyelvpolitika egyik megjelenési formája (Shohamy 2006:112, 2015:168, Spolsky 2004:5, Dal Negro 2009:206). Ez összefüggésben van minden nyelvi ideológiával, de tudni kell, hogy nem csak az államok folytatnak nyelvpolitikát, hanem intézmények, kórházak, kisebb-nagyobb közösségek is (Shohamy 2009).

A 80-as évek óta törekszik Kárpátalja népe arra, hogy a magyar nyelv egyre több területen jelenjen meg értem itt a közterületi kiírásokat, hirdetményeket, faluneveket stb. (Csernicskó 2014, Karmacs 2014, Híres-László 2015, Beregszászi 2005). Az ukrán nyelvtörvény által azonban az utóbbi időben egyre kevesebb magyar feliratot látni akár a falvakban, iskolákban és egyéb intézményekben.

A nyelvi tájkép vizsgálata kiegészíti a hagyományos nyelvpolitikai kutatási módszereket (Shohamy 2006). Ezek a vizsgálatok nem csak a nyelvek presztízseben bekövetkezett változásokat mutatja be (Blommaert 2013), hanem a nyelvet beszélők milyenségét, illetve azok módosulását, valamint a nyelvi normák esetleges ütközését (Pavlenko 2009). A nyelvi tájkép vizsgálatának ezen módszerével tehát jól követhető a nyelvi ideológiák formálódása. Az ilyen típusú vizsgálatok lehetőséget adnak arra, hogy a nyelvpolitikai döntéseket ne csupán a hivatalos intézmények szemszögéből lássuk, hanem az átlag közösség számára is elérhető és észlelhető legyen (Csernicskó 2019).

A nyelvi tájképet a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont is vizsgálja, mégpedig azt, hogy hogyan valósulnak meg a nyelvi jogok a gyakorlatban, illetve hogyan jelennek meg azok a nyelvi tájképben. Fontos számukra az, hogy mindenről legyen egy fotó,

archívum vagy bármilyen dokumentum, ezzel saját munkájukat segítve, hogy könnyebben hozzá lehessen férni különböző adatokhoz. A sok archívum lehetővé tette, hogy a központ egy kiállítást hozzon létre, amin Kárpátalja egész területének nyelvi tájképe és sokszínűsége figyelhető meg. Ez a kiállításmegtalálható a kutatóközpont honlapján: <https://hodinkaintezet.uz.ua/> magyar, illetve angol nyelven.

Kárpátalja nyelvi tájképének kutatásáról és elemzéséről számos jelentős publikációt érdemes megemlíteni. Ezekben a kiadványokban különböző szempontok alapján közelítik meg térségünk nyelvi tájképének sajátosságait: Csernicskó 2014, 2015, 2016a, 2016b, 2017, 2018a, 2018b, 2018c, 2019, Beregszászi-Csernicskó 2016, 2020, Csernicskó-Laihonen 2016, Csernicskó – Hires-László –Tóth-Orosz 2022, Fedinec – Csernicskó 2017, 2021, Hires-László 2015, 2019, Karmacsi 2014, 2017, 2019a, 2019b, Márku 2018, Tóth-Orosz2014a, 2014b, 2016, 2017, 2019, 2020, Tárkányi 2011 stb.

II. A NYELVI TÁJKÉP FOGALMA

1. A nyelvi tájkép

A nyelvi tájkép egy viszonylag új fogalom a szociolingvisztika és a nyelvpolitika kutatási területein belül. Landry és Bourhis (1997) úgy definiálta a nyelvi tájképet, mint a köz- és nyilvános tereken megjelenő írott nyelvi formát. Ez magába foglalja az útjelzőtáblákat, helységnévtáblákat, reklámokat, valamint különböző intézmények neveit. A nyelvi tájkép elemzése során kiderül számunkra, hogy milyen nyelvet beszélnek az adott területen (Landry és Bourhis 1997).

A nyelvi tájkép vizsgálata betekintést nyújt a nyelvi viszonyokba és a társadalmi identitás kérdéseibe is. Ha egy nyelv erőteljesebben jelenik meg egy közösségben, az az adott nyelv politikai erejét és társadalmi státuszát jelöli. Az ilyen nyelvek mellett mindig van egy úgynevezett kisebbségi nyelv, ami korlátozottan van jelen a közéletben (Shohamy és Gorter 2009). Az utóbbi években a nyelvi tájkép kutatása egyre bővülni látszik és immár a magánszféra által létrehozott nyelvi megjelenésre is fókuszálnak. Ilyenek például a kézzel írott hirdetések, bolti kiírások és a graffitik is. Az ilyen megnyilvánulások sokszor teljesen spontán módon jelennek meg a közterületeken, mert nem fordítanak figyelmet a kiírók a hivatalos nyelvpolitikára (Gorter 2017). A közterületeken megjelenő feliratok legfőbb funkciója, hogy valamilyen üzenetet közöljenek, amit csak egy bizonyos, vagy akár több nyelv használatával tudnak kivitelezni. Ehhez a táblák és feliratok készítői azon a nyelven

írják a közlendő információkat, amelyen elérhetik a célközönséget. Azokban a régiókban, ahol a lakosság kétnyelvű, vagy például turisták és/vagy más nyelvet beszélő emberek fordulnak meg, gyakran több nyelven is megfigyelhetők egyes kiírások a nagyobb célközönség elérése érdekében. A szimbolikus feliratok információt közvetítenek és üzenetet hordoznak. A nyelv megjelenése nyilvános térben azt jelzi, hogy a beszélők otthon érzik magukat, jogot formálnak arra, hogy alakítsák ezt a teret. Így a feliratok tájékoztatnak és láthatóvá teszik egy közösség jelenlétét és identitását. A nyelvi tájkép folyamatos változásban van, hiszen egyszerre hat rá a fentről jövő szabályozás, valamint a közösségi reakciók. Mindez kiegészül a tágabb társadalmi és politikai mozgások hatásaival – fogalmazza meg Csernicskó István Shohamyra (2015: 156) hivatkozva, aki szerint a nyelvpolitikának abba az irányba kellene mozdulnia, amely több jogot és lehetőséget biztosít az emberek számára. Ez azt eredményezné, hogy aktívan részt vesznek a közösségi és regionális nyelvhasználattal kapcsolatos döntések meghozatalában. A konkrét régiók vagy kisebb közösségek általában sokkal jobban érzékelik, hogy milyen nyelvi helyzet lenne a számukra megfelelő a mindennapi életben, hiszen ők látják, hogy hogyan lehetne a nyelvhasználatot úgy szabályozni, hogy aza legkevesebb tiltással járjon a közéletben. Ez egy olyan helyi rálátás, amit több száz kilométerről nehéz felismerni és döntést hozni róla. A szakértők – köztük kárpátaljai magyar társnyelvészek is – úgy vélik, hogy bizonyos fokú helyi szintű átalakításra is szükség van a politikai döntések mellett. Ez azzal járna, hogy a helyi közösségi vezetők is beleszólhatnának abba, hogy egy adott közösségben a nyelvek használata milyen jogokat élvezzen. Sokan úgy vélik, hogy a nyelvpolitikai döntések helyi szintre helyezése csökkentené a nyelvhasználattal kapcsolatos feszültségeket. Ma már világos, hogy nem csak az állam, anyaország és kisebbség formálja a nyelvi tájképet, hanem sok más szereplő is befolyásolja azt.

2. Iskolai nyelvi tájkép

A nyelvi tájkép nem csak a külső térben figyelhető meg egy településen, hanem egy-egy intézmény és iskola épületében is. Ezt iskolai nyelvi tájképnek nevezzük. „Felirattípusok összessége egy sajátos oktatási környezetben, ezáltal a hivatalos nyelvi ideológiák helyi értelmezéseinek vizuális nyelvi megnyilvánulásai. Az iskolai nyelvi tájkép elemzése egyben egy adott oktatási intézmény önelemzésére is lehetőséget nyújt, hiszen az intézmény rejtett tantervének vizsgálatára is sor kerülhet, és a szervezeti kultúra explicit tükörképe” (Tódor 2014: 41; vö. Brown 2012; Szabó 2013).

Az iskolai nyelvi tájkép fontos szerepet játszik a többnyelvű közösségekben, ugyanis megmutatja azt, hogy milyen nyelvek vannak jelen az oktatási intézmény mindennapjaiban, valamint, hogy ilyen mértékben kapnak láthatóságot. Minden iskolai felirat – értem itt a hivatalos szemléltetőket, figyelmeztető táblákat vagy a diákok által készített plakátokat – a nyelvi sokszínűséget és az intézmény nyelvi politikáját igyekszik bemutatni. Egy olyan iskolában, ahol kétnyelvű oktatás zajlik – például magyar és ukrán – mindkét nyelv megjelenhet, ezzel tükrözve a nyelvi egyensúlyra való törekvést (Gorter 2006).

Szabó Tamás Péter szerint a diákok nem csak hallgatják és olvassák a nyelvet, hanem nézelődnek is. Tehát olvassák a hirdetményeket, üzeneteket olvasnak stb. Ezek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a látottak és hallottak alapján kialakítsák a társadalomról alkotott képüket, mi az, amit követendőnek tartanak. Az *Iskolák nyelvi tájépe* című tanulmányában megfogalmazza Szabó Tamás Péter, hogy: „Az iskolában található vizuális elemek fogyasztása tehát szintén több ezer órás elfoglaltság egy diák számára az évek során – nem mindegy tehát, milyen egy iskola tárgyi kultúrája” (Szabó 2013). Továbbá szerinte „az iskolai nyelvi tájképet nemcsak a törvények és szabályozások határozzák meg, hanem az adott intézmény vizuális színtereinek gyakorlati felhasználása. A homlokzaton, falakon megjelenő feliratok és a kulturális szimbólumok segítenek eligazodni a különböző kulturális és nyelvi ideológiák között” (Szabó 2015: 26).

Összességében elmondható, hogy az iskolai nyelvi tájkép nem csak információ közvetítésre alkalmas, hanem arra is, hogy egyféle gondolkodásmódra tanítsa a fiatalokat. Támogatja a nyelvi sokszínűség megőrzését és elfogadását, valamint hozzájárul a diákok nyelvi identitásának erősítéséhez.

III. KUTATÓPONTOK ÉS A KUTATÁS MÓDSZEREI

1. Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézmény

A Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézmény a beregszászi járásban található, Nagypaládon. Az iskola 1983-ban nyitotta meg a kapuit a diákok előtt. Az intézmény igazgatója Teremta Inna, aki mindent megtesz, hogy a diákok a lehető legjobb körülmények között tanulhassanak. Az iskolában található egy múzeum, amely a helyi paraszti élet emlékeit őrzi. Az iskolamúzeum nemcsak a múlt emlékeit gyűjti, hanem lehetőséget biztosít a diákoknak elődeik életének és kultúrájának megismerésére. Az intézmény ezzel hozzájárul a helyi identitás és hagyományok megőrzéséhez, valamint a közösségi összetartozás erősítéséhez. Az intézmény oktatási nyelve magyar, de jelen van az ukrán nyelv is.

2. Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceum

„A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme” /Péld. 9.10/

A Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceum a beregszászi járásban, Tiszapéterfalván található. 1995-ben nyitotta meg kapuit a tanulni vágyó keresztény fiatalok előtt. A líceum eleinte csak 8. osztálytól fogadta a tanulókat, viszont pár évvel ezelőtt lehetőség nyílt arra, hogy már 5. osztálytól lehessen felvételizni. Jelenlegi igazgatója Páva Judit, valamint lelkész igazgatója Seres János. A líceum gyakran ad otthont egyházi eseményeknek, táboroknak, valamint otthont ad a diákoknak, hiszen ez egy bentlakásos intézmény. A líceum nagy hangsúlyt fektet a lelki életre: a napokat áhítattal kezdik és zárják, rendszeresek az énekkari foglalkozások, istentiszteletek, ifjúsági órák és bibliakörök. Elkötelezettek abban, hogy a diákokat istenfélő, tisztességes emberekké neveljék és képesek legyenek sikeresen helyt állni a felnőtt életben.

3. Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középfokú Intézmény

A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középfokú Intézmény egy 11 osztályos magyar tannyelvű intézmény. Igazgatója Újfalusi Irén. Az intézmény számára fontos az, hogy a diákok a lehetőségek adta legjobb oktatást kapják. A magyar nyelv mellett az ukrán nyelv is megtalálható az iskolában kihelyezett szemléltetőkön és plakátokon. Így elég színes nyelvi tájkép fedezhető fel.

A háború folytán mindhárom iskola létszáma jelentősen csökkent.

4. A kutatás módszerei

A kutatási módszereket két csoportba soroljuk: kvalitatív (minőségi) és kvantitatív (mennyiségi).

A kvantitatív kutatási módszer a számszerűsíthető adatok gyűjtésére és elemzésére épít. Lényege, hogy az emberi viselkedés, a társadalmi jelenségek és különféle megnyilvánulások mérhető, objektív adatok formájában kerülnek rögzítésre. Ezzel a módszerrel könnyedén feltárhatók a kutatási hipotézisek, hiszen a kapott adatokat szabályszerűségek mentén lehet csoportosítani és elemezni. Legelterjedtebb formája a kérdőíves kutatás, amely lehetőséget nyújt nagy mennyiségű adat gyors összegyűjtésére. Az így nyert adatokat statisztikai módszerekkel és számítógépes programok segítségével dolgozzák fel, ami megbízható és széleskörű következtetések levonását teszi lehetővé.

A kvalitatív kutatási módszer a jelenségek mélyebb megértésére és értelmezésére törekszik. Ez a módszer általában kisebb mintavétellel dolgozik, és a specifikus helyzetek alapos vizsgálatára koncentrál. A kvalitatív módszerek közé tartozik az interjú, a fókuszcsoportos beszélgetés és az esettanulmány. Ezek a módszerek lehetőséget adnak a kutatóknak arra, hogy megértsék a résztvevők gondolkodásmódját, motivációit és az általuk érzékelt valóságot.

Saját kutatásomban mindkét megközelítést alkalmaztam. A kvantitatív adatgyűjtés során fényképfelvételeket készítettem a vizsgált oktatási intézmények területén található nyelvi tájképekről, amelyeket ezt követően adatbázisba rendeztem és statisztikai elemzésnek vettem alá. Emellett a kvalitatív módszerek segítségével elemeztem az egyes feliratok szerepét és funkcióját, valamint vizsgáltam a nyelvi tájkép hatását az intézmények nyelvi környezetére.

A kutatás főbb kérdései:

1. Milyen nyelvek jelennek meg az intézményekben?
2. Milyen arányban jelennek meg?
3. Vannak-e különbségek az egyes intézmények között a nyelvhasználatot illetően?
4. Hogyan hat a nyelvi tájkép az intézményekben az oktatásra?

IV. A NAGYPALÁDI MÓRICZ ZSIGMOND KÖZÉPSZINTŰ OKTATÁSI INTÉZMÉNY NYELVI TÁJKÉPE

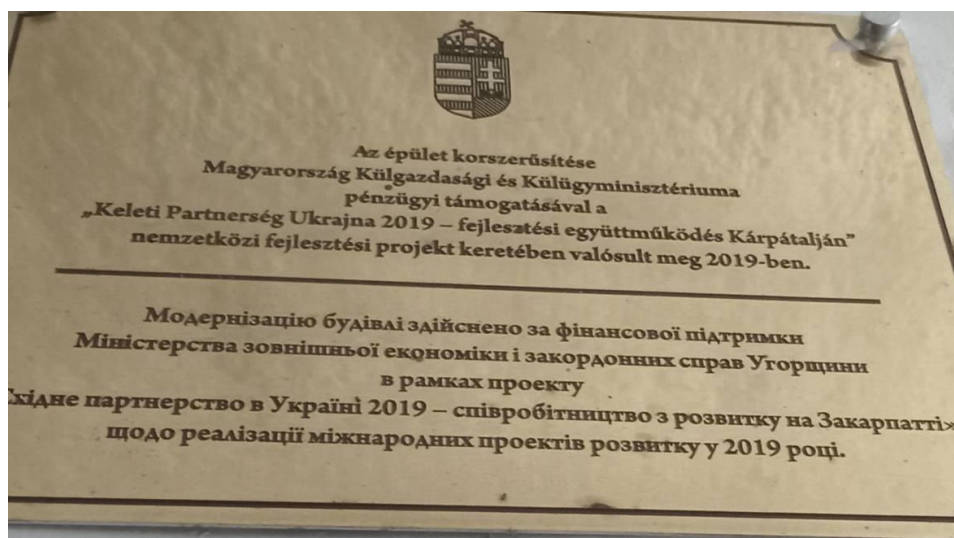
Az iskola bejáratánál egyből a kétnyelvű névtáblát pillanthatjuk meg, ami már a névváltoztatás utáni névvel van ellátva:

*1. Kép: A Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézmény ukrán és magyar nyelvű névtáblája
(Forrás: saját fotó)*

A táblán megjelenik az ukrán címer, illetve az kék alapon sárga színnel kétnyelvű szöveg. Ukrajnában a nyelvtörvények, beleértve az 1989-es és a 2012-es törvényt, előírják, hogy az állami és helyi önkormányzati szervek, egyesületek, vállalatok, intézmények és szervezetek megnevezése, körbélyegzője, fejléces űrlapjai és cégtáblái államnyelven legyenek kivitelezve. A 2012-es törvény lehetőséget ad arra, hogy ahol a kisebbségi lakosság eléri a 10%-os arányt, a helyi tanácsok határozata alapján az államnyelv mellett kisebbségi nyelv is használható legyen az intézmények megnevezésénél és a feliratoknál (Csernicskó 2003: 90, Beregszászi, Csernicskó, Ferenc 2014: 30, 72). Az ukrán állami nyelvpolitikáról szóló törvény 11. cikkelyének 5. pontja kimondja, hogy a hivatalos értesítések és hirdetmények nyelve az államnyelv, de a törvény 7. cikkelye harmadik bekezdése szerint ezeken a területeken a regionális nyelveken is közzétehetők (Csernicskó, Ferenc 2014: 72).

A névtábla mellett megtalálható a szintén kétnyelvű az épület korszerűsítéséről szóló tábla is:

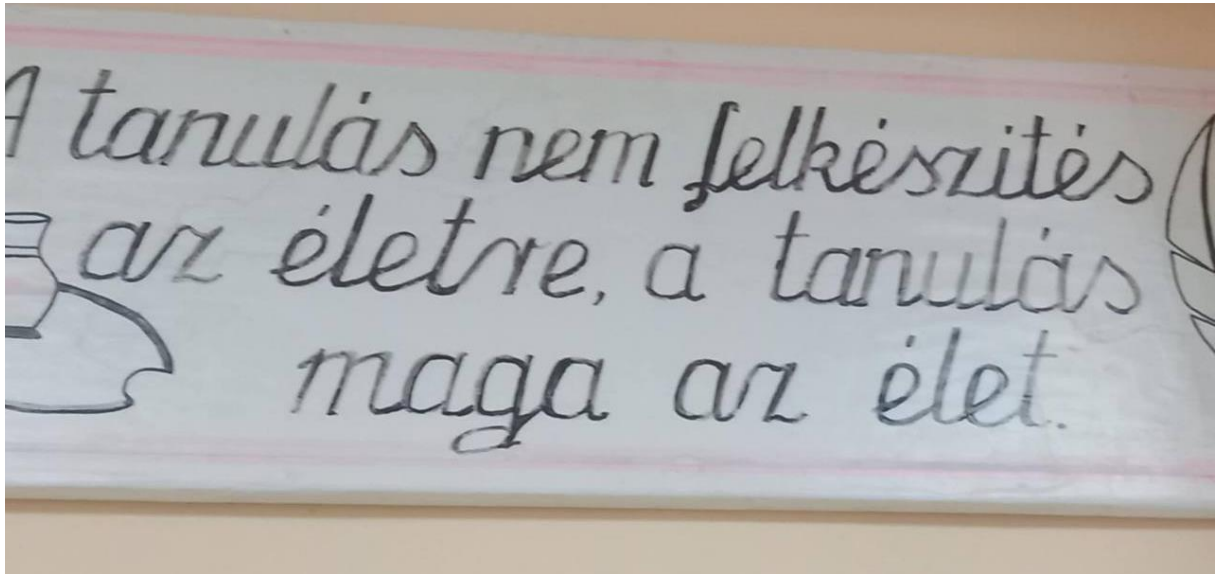

2. Kép: Az épület korszerűsítése (Forrás: saját fotó)

3. Kép: Emléktábla az intézmény névadójáról, Mórícz Zsigmondról. (Forrás: saját fotó)

Az iskolába beérve egy magyar nyelvű idézet fogad minket: „A tanulás nem felkészítés az életre, a tanulás maga az élet”.

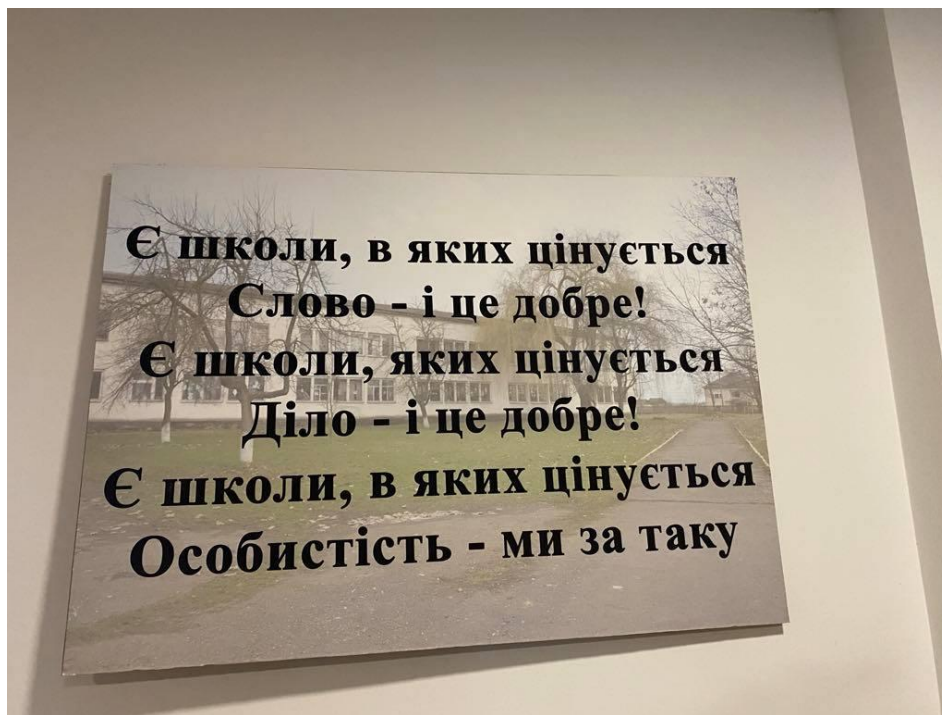
4. Kép: Idézet (Forrás: saját fotó)

5. Kép: A mi csodálatos szülőföldünk c. faliújság

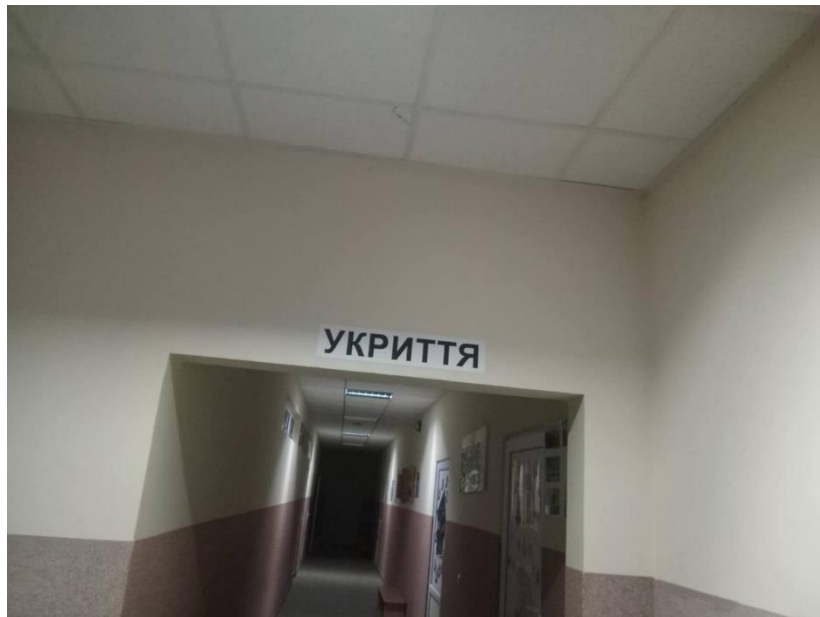
A diákok által készített faliújság, melyen látható a:

- Turul emlékszobor
- Vereckei hágó
- II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
- Nevickei vár
- Ungvári gyalogos híd
- Munkácsi vár
- Perényi Kastély
- Kossuth Lajos szobor
- Nagypaládi Katolikus templom
- Nagypaládi Református templom

6. Kép: Ukrán idézet (forrás: saját fotó)

A kép egy ukrán nyelvű idézetet tartalmaz, háttérben pedig az intézmény belső udvara látható. Az idézet magyarra fordítva: „Vannak iskolák, ahol értékelik a / szót és ez jó/ vannak iskolák, ahol értékelik a/ tetteket és ez jó/ vannak iskolák, ahol értékelik a különlegességet és mi egy ilyenért vagyunk.”

7. Kép: «Укриття» felirat (forrás: saját fotó)

Az iskola falain számos ukrán nyelvű szemléltető található, oktatási, valamint kulturális céllal.

8. Kép: Ukrajna történelmi és irodalmi nagyjai (forrás: saját fotó).

9. Kép: Munka és tűzvédelem (forrás: saját fotó)

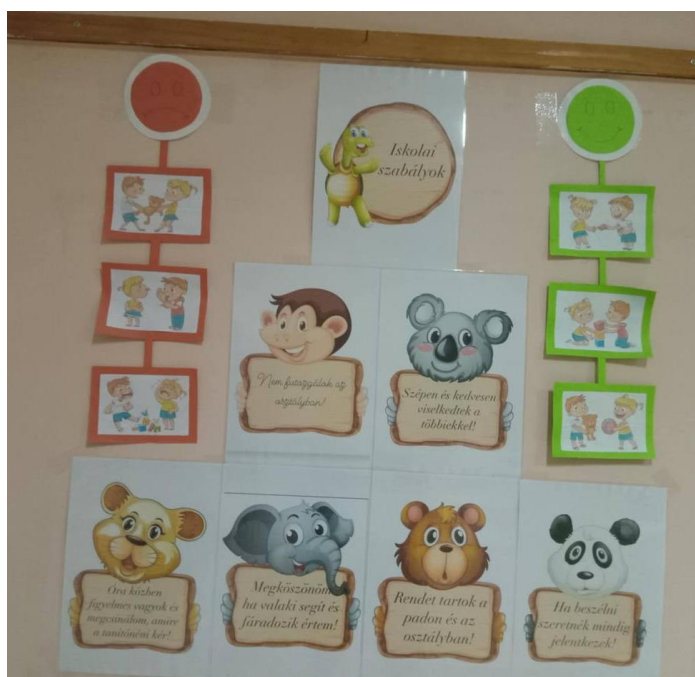

10. Kép: Nemzeti szimbólumok I (forrás: saját kép).

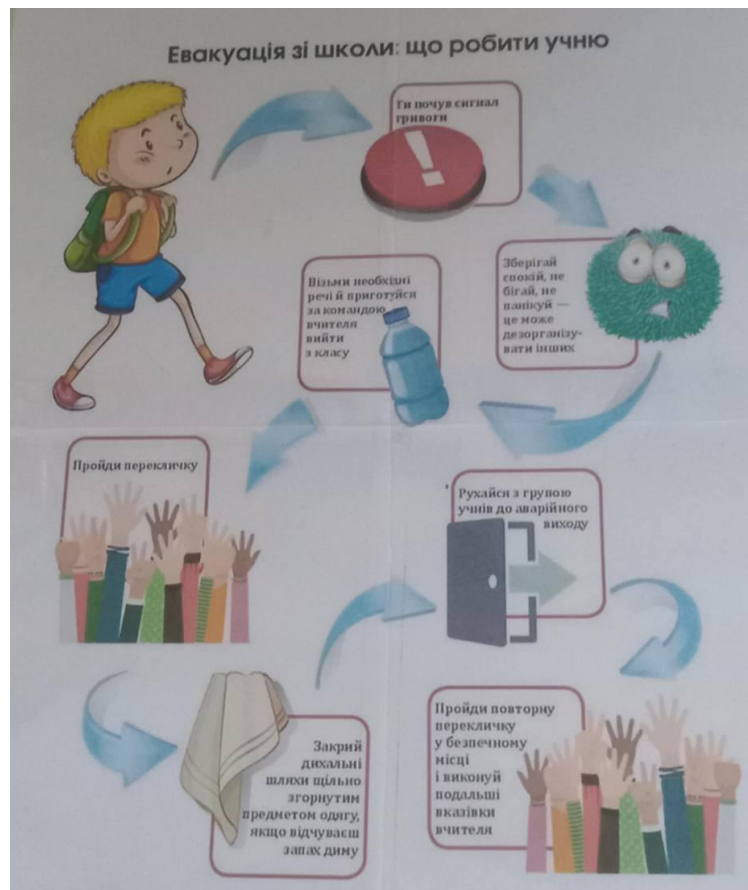

11. Kép: Könyvtár (forrás: saját fotó)

A legtöbb ajtófelirat ukrán nyelven jelenik meg az intézményben, mint ahogyan az a 11. képen is látható.

12. Kép: Iskolai szabályok (forrás: saját fotó)

13. Kép: Evakuáció az iskolából: mit tegyen a diák (forrás: saját kép)

14. Kép: Osztálysarok (forrás: saját kép)

15. Kép: angol nyelvű szemléltető (forrás: saját kép)

16. Kép: Segélyhívók (forrás: saját kép).

17. Kép: Tabló 4-osztály 2019 (forrás: saját kép)

Az iskola nyelvi tájképe tükrözi az államnyelv dominanciáját és a kisebbségi nyelvnek adott, ugyanakkor korlátozott teret. A magyar nyelv elsősorban kulturális szerepet tölt be, az iskolai kommunikáció elsődleges eszközeként viszont az ukrán nyelv van előtérben.

A két nyelv nem tölti be ugyanazt a szerepet az iskolában, mert az egyik (ukrán) rendszert, a másik (magyar) pedig otthonosságot hoz a mindennapi iskolai életbe.

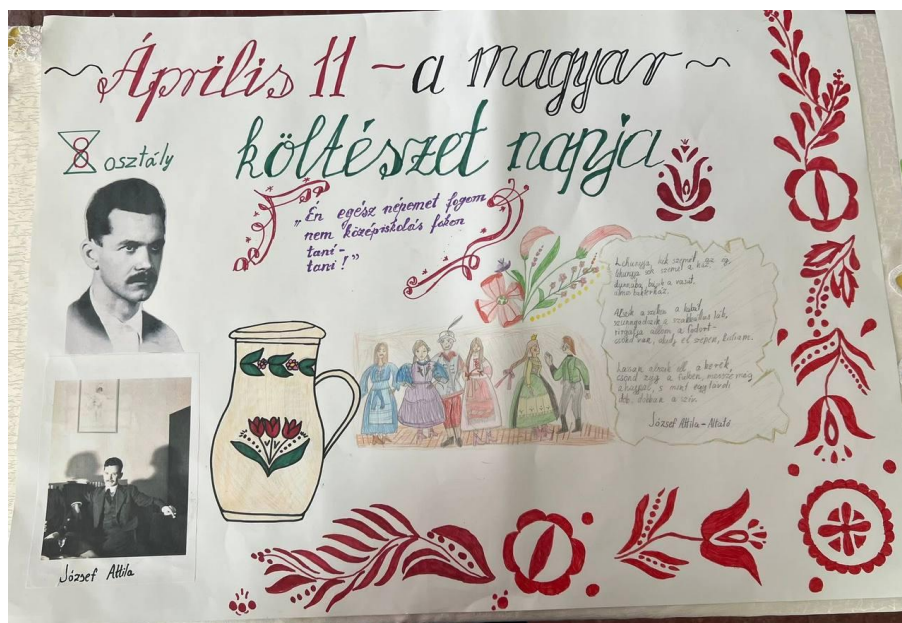
V. A PÉTERFALVI KÖLCSEY FERENC ALAP- ÉS KÖZÉPFOKÚ INTÉZMÉNY NYELVI TÁJKÉPE

18. Kép: A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és középszintű Oktatási Intézmény ukrán nyelvű névtáblája (forrás: saját fotó)

19. Kép: A magyar költészet napja falújság 1 (forrás: saját fotó)

20. Kép: Magyar költészet napja faliújság 2 (forrás: saját fotó)

A 19. illetve a 20. kép jól illusztrálja azt, hogy az intézmény figyelmet fordít a magyarság megőrzésére és jól tükröződik a magyar nyelv és a kultúra aktív jelenléte.

21. Kép: Teendő légiriadó esetén ukrán nyelven (forrás: saját fotó)

РЯД ЕЛЕКТРОНЕГАТИВНОСТІ

F > O > N > Cl > Br > I > S > C > P > H > Si > Al > Mg > Li > Na > K > Cs

4 3.5 3.0 3.0 2.8 2.6 2.5 2.5 2.2 2.1 1.8 1.5 1.2 1.0 0.9 0.8 0.7

ЗМІНИ В ЗАБАРВЛЕННІ ІНДИКАТОРІВ В РІЗНОМАНІТНИХ СЕРЕДОВИЩАХ

ІНДИКАТОРИ	КОЛІР ІНДИКАТОРА В СЕРЕДОВИЩІ		
	НЕЙТРАЛЬНОМУ	КИСЛОМУ	ЛОУГОВОМУ
ЛАКМУС	ФИОЛЕТОВИЙ	ЧЕРВОНИЙ	СИНИЙ
ФЕНОЛ-ФТАЛЕІН	БЕЗ КОЛЬОРУ	БЕЗ КОЛЬОРУ	МАЛІНОВИЙ
МЕТИЛОВИЙ ПОМАРАНЧЕВИЙ	ПОМАРАНЧЕВИЙ	РОЗОВИЙ	ЖОВТИЙ

Результат реакції	сильно кисла	кисла	нейтральна	щелочна	сильно щелочна
Пояснення зміни кольору індикатора					

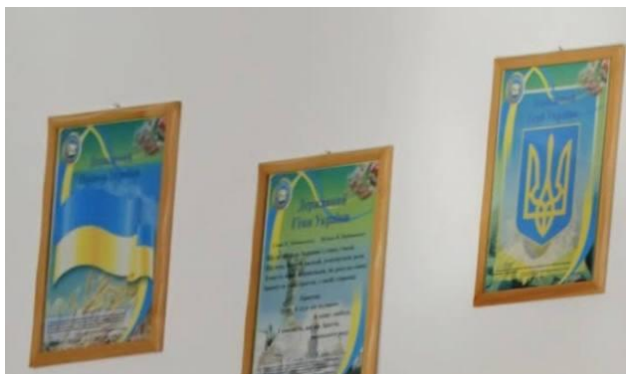
22. Kép: Kémiai indikátorok (forrás: saját fotó)

23. Kép: Magyar nyelv napja faliújság (forrás: saját fotó)

24. Kép: Ukrán szimbólumok (forrás: saját fotó)

25. Kép: Ukrán szimbólumok (forrás: saját fotó)

26. Kép: Tabló 2019- 2021 (forrás: saját fotó)

27. Kép: Osztálysarok ukrán nyelven (forrás: saját fotó)

Az intézményben közel egyenlően oszlik el az ukrán és a magyar nyelv kultúrája. A magyar nyelvű tartalmak inkább a kulturális eseményekhez köthetők, az ukrán nyelvűek pedig hivatalos információkat képviselnek. A két nyelv párhuzamos jelenléte kimutatja az iskola kétnyelvűségét.

VI. A PÉTERFALVI MAGYAR TANNYELVŰ REFORMÁTUS LÍCEUM NYELVI TÁJKÉPE

28. Kép: Ukrán szimbólumok (zászló, himnusz, címer) (forrás: saját fotó)

29. Kép: Tabló kép 2003- 2006 (forrás: saját fotó)

31. Kép: „Hazánk - Ukrajna” szemléltető (forrás: saját fotó)

A 31-es képen Ukrajna ismertetésére szolgáló magyar feliratok vannak.

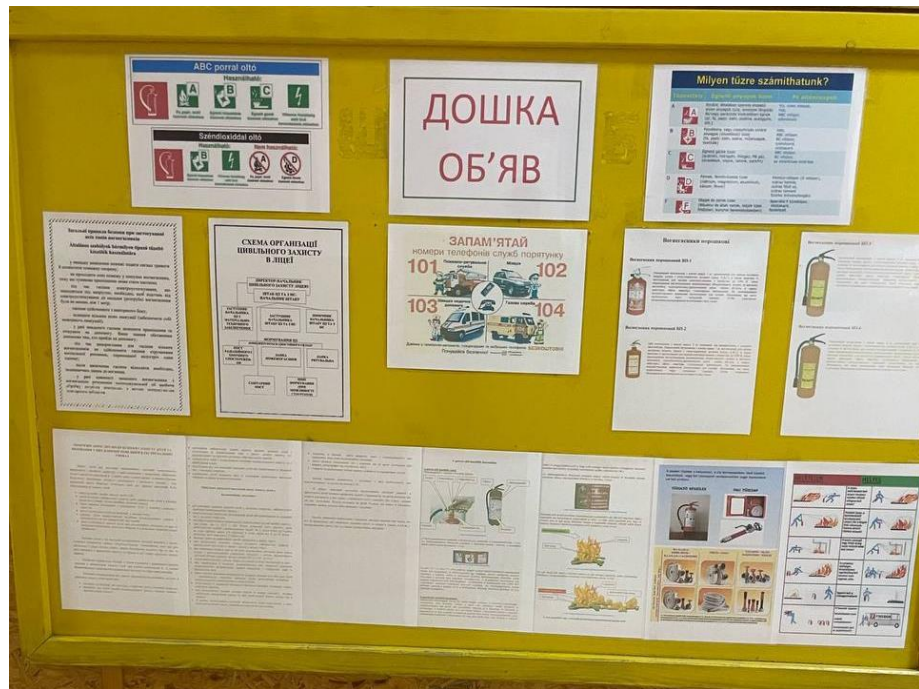
32. Kép: Ismerkedés a világ országaival és népességével (forrás: saját fotó)

Tudományos célú magyar szemléltető, azonban mégis bele vannak csempészve az ukrán – kék és sárga – színek.

33. Kép: Menekülési útvonal és tűzoltó készülék (forrás: saját fotó)

A megfigyelés alatt észrevettem, hogy a legtöbb kiírás magyar nyelven szerepel az intézményben, azonban érdekes volt számomra az, hogy pont a menekülési útvonal van ukrán nyelven.

34. Kép: Tűzvédelmi szabályzat (forrás: saját fotó)

35. Kép: Iskolai faliújság (forrás: saját fotó)

Az intézmény sok mindenben ment keresztül az évek során. Ezt próbálják a fenti falíújságon szemléltetni.

36. Kép: Osztálysarok (forrás: saját fotó)

37. Kép: Együtt a Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceumért (forrás: saját fotó)

A 2017-es támogatói kezdeményezés célja a Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceum fejlesztése volt, melyet olyan intézmények támogattak, mint az ELTE,

az Országgyűlés, Újbuda Önkormányzata és a Kárpát-medencei Egyetemek Kupája. Az összefogás az oktatás és a határon túli magyarság kapcsolatait kívánta erősíteni.

38. Kép: Az intézmény vezérigéje és címere (forrás: saját fotó)

Az intézmény nyelvi tájképe tükrözi a kétnyelvűség jelenlétét, azonban bizonyos információk (hivatalos/ biztonsági tájékoztatók) kizárólag ukrán nyelven találhatóak meg. A kulturális események, illetve különböző faliújságok, szemléltetők magyar nyelven szerepelnek, így igyekezve megőrizni a közösségi identitást.

A kulturális események kiemelt fontossága jól mutatja a közösség összetartását, melyet érdemes lenne erősíteni programokkal és megemlékezésekkel.

VII. ÖSSZEHAISONLÍTÓ ELEMZÉS

Az általam vizsgált három intézményről elmondható az, hogy nagyon hasonló nyelvi tájképpel rendelkeznek. Ez nagy valószínűséggel annak is köszönhető, hogy mindhárom intézmény Ukrajnában található, így természetes az, hogy néhol többségben az ukrán nyelv van jelen.

A hivatalos névtáblák a Nagypaládi Móricz Zsigmond Középfokú Oktatási Intézményben két nyelven (magyar és ukrán), míg a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középszintű Intézményben pedig csak ukrán nyelven található meg. Ezeken a névtáblákon megjelennek az ukrán jegyek, mint a kék és sárga szín, valamint az ukrán címer. Ez szimbolizálja az Ukrajnához való tartozást. Az intézményeken belül még sok más helyen megjelennek ezek a jegyek, míg a magyar szimbólumok kevésbé. A tantermekben magyar szemléltetők vannak elhelyezve. A Nagypaládi és a Péterfalvi iskolában minden ajtófelirat és tájékoztató jellegű felirat ukrán nyelven jelenik meg, míg a Péterfalvi Líceumban mindez magyarul.

Az osztállysarkok a legtöbbször ukrán nyelven találhatóak meg, ukrán szimbólumokkal (zászló, címer) ellátva, kivéve a Péterfalvi Líceumot, ahol mindegyik osztálisarok teljesen magyar nyelvű. A hivatalos szabályzatok, munka- és tűzvédelmi szabályok, menekülési útmutatók ukrán nyelven fedezhetők fel.

A faliújságok és szemléltetők magyar nyelven jelennek meg mindhárom iskolában. Ezek nagy mértékben befolyásolják a tanulók identitását.

A diákokra hatással van az, hogy az iskolában milyen a környezet, azért, mert később ez fogja meghatározni a világnézetüket, illetve, hogy mely értékeket fogják a jövőben követendő példának venni. A Péterfalvi Líceumban a kultúrák ismertetése mellett arra is külön odafigyelnek, hogy a diákokat megfelelő keresztény útra tereljék. Ennek érdekében rengeteg Bibliai ígét lehet felfedezni akár a tantermekben akár a folyosókon.

Összességében mindhárom intézmény relatíve kiegyensúlyozott kétnyelvű. Megfigyelhető, hogy hogyan lehet egy iskolai környezetben egyszerre érvényesíteni az államnyelvi követelményeket és támogatni a kisebbségi nyeli identitást.

VIII. ÖSSZEFOGLALÁS

A nyelvi tájkép kifejezés alatt a közterületeken látható feliratokat értjük. A nyelvi tájképet egy településen, régióban fellelhető hivatalos útjelzőtáblák, reklámtáblák, utcanevek, helységnevek, kereskedelmi egységek feliratai s kormányzati épületek hivatalos táblái jelenítik meg (Landry-Bourhis 1997:25). Azt, hogy milyen nyelvű emberek élnek egy adott helyen és hogy milyen az identitásuk, kultúrájuk azt a nyelvi tájkép mutatja meg nekünk.

Kárpátalja a 80-as évek óta törekszik arra, hogy a magyar nyelv egyre több területen jelenjen meg. Értem itt a közterületi kiírásokat, hirdetményeket, faluneveket stb. (Csernicskó 2014, Karmacsi 2014, Híres-László 2015, Beregszászi 2005). Az ukrán nyelvtörvény által azonban az utóbbi időben egyre kevesebb magyar feliratot látni akár a falvakban, iskolákban és egyéb intézményekben. Az általam megvizsgált három intézményben is sajnos észrevehető ez a jelenség, ugyanis van olyan iskola, ahol már az iskola neve sem szerepel magyar nyelven.

Kutatásom célja a három intézmény nyelvi tájképének vizsgálata volt. A Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézményben 33, a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középszintű Oktatási Intézményben 20, illetve a Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceumban pedig 25 fotót készítettem.

1. táblázat: A Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézményben lévő kiírások nyelve:

Magyar	Ukrán	Kétnyelvű
30%	55%	15%

Az intézményben erős dominanciával rendelkezik az ukrán nyelv hivatalos és tájékoztató jellegű kiírások terén, a magyar nyelv pedig csak kulturális és oktatójellegű kiírásokban mutatkozik meg.

2. táblázat: A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középszintű Oktatási Intézményben lévő kiírások nyelve:

Magyar	Ukrán	Kétnyelvű
45%	45%	10%

Közel egyensúlyban van a két nyelv, viszont eltérő funkcióval rendelkeznek. Kötelező állami feliratok ukrán nyelven, faliújságok, szállóigék, szemléltetők magyar nyelven.

3. táblázat: A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középszintű Oktatási Intézményben lévő kiírások nyelve:

Magyar	Ukrán	Kétnyelvű
75%	20%	5%

A Líceumban a legtöbb szemléltető, tábló, oktatási célú kiírás magyar nyelven van jelen. Ukrán nyelven csak a hivatalos feliratok jelennek meg.

Kutatásom egyik kérdése, hogy mennyire szolgálnak oktatási céllal a kihelyezett szemléltetők, plakátok. Mindent egybevetve az derült ki számomra, hogy közel fele erre a célra szolgál mindhárom intézményben. Százalékokra bontva iskolánként ez:

- Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézményben: ~ 51%
- Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középszintű Oktatási Intézményben: ~ 50%
- Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceumban: ~ 52%

Tájékoztatási céllal (hivatalos információs táblák, menekülési útvonalak, evakuációs táblák stb)

- Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézményben: ~ 30%
- Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középszintű Oktatási Intézményben: ~ 30%
- Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceumban: ~ 32%

Dolgozatom fő célja az volt, hogy a három oktatási intézmény nyelvi tájképét vizsgálva képet adjak arról, hogy milyen nyelvpolitikai hatások, nyelvi ideológiák látszódnak meg az iskolai terekben. A kutatás során nyilvánvalóvá vált számomra, hogy bár mindhárom intézmény főként a magyar nyelvet használja, mint oktatási nyelv, a nyelvi tájkép mégis a kétnyelvűség mintáját mutatja ki. A kvantitatív elemzés alapján megállapítható az, hogy a feliratok fele oktatási célt szolgál, egyharmada pedig tájékoztató jelleggel közöl valamilyen információt.

A vizsgált iskolák figyelmet fordítanak arra, hogy megtalálják az egyensúlyt a közösségi önazonosság és a törvényi előírások kifejezése között. Ez hatással van a tanulók szocializációjára, valamint identitásuk kialakulására is.

Remélem, hogy mindhárom intézmény növendékei még sokáig fogják tudni használni a magyar nyelvet és őrizni annak csodálatos kultúráját az Ukrajnában fennálló helyzet ellenére is.

IX. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Beregszászi Anikó – Csernicskó István 2016. A pénz beszél: a mai Kárpátalja területén osztozó birodalmak nyelvpolitikája a bankjegyeken megjelenő nyelvek tükrében. *Alkalmazott Nyelvtudomány* XVI/1. <http://dx.doi.org/10.18460/ANY.2016.1.001>
2. Borbély Anna szerk. 2020. Nemzetiségi nyelvi tájkép Magyarországon. Budapest: Nyelvtudományi Intézet.
3. Csernicskó István – Hires-László Kornélia – Tóth-Orosz Enikő 2022. Helységnevtáblák nyelvi sokszínűsége Kárpátalján. In: Karmacs Zoltán – Márku Anita – Tóth-Orosz Enikő szerk.: *Mozaikok a magyar nyelvhasználatból. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból VI. Törökbálint: Termini Egyesület.* 11–35.
4. Csernicskó István – Lahonen, Petteri 2016. Hybridpracticesmeetnation statelanguagepolicies: Transcarpathia in the twentieth century and today. *Multilingua: Journal of cross-cultural DOI: 10.1515/multi-2014-0073 and interlanguagecommunication* 35/1: 1–30.
5. Csernicskó István 2015. Nyelvek vetélkedése a nyelvi tájképben: kárpátaljai példa. *Alkalmazott Nyelvtudomány* XV/1–2: 71–84.
6. Csernicskó István 2016a. A dinamikusan változó nyelvi tájkép: Kárpátalja példája. *Acta Humana. Emberi jogi közlemények* III/3 91–105.
7. Csernicskó István 2016b. A változás megragadása a nyelvi tájképben: Kárpátalja példája. *Magyar Nyelv* 112/1: 50–62.
8. Csernicskó István 2017. Nyelv, gazdaság, társadalom. Globális nyelvek Kárpátalja magyarok lakta végeinek nyelvi tájképében. In: Márku Anita és Tóth Enikő szerk. *Többnyelvűség, regionalitás, nyelvoktatás. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból III.* Ungvár: RIK-U. 13–44
9. Csernicskó István 2018a. A kárpátaljai magyar kisebbség nyelvmegtartásáról és gazdasági életképességéről a nyelvi tájkép tükrében. *Metszetek: Társadalomtudományi folyóirat* 7(2018)/1: 119–141. DOI 10.18392/metsz/2018/1/5
10. Csernicskó István 2018b. Az orosz nyelv (újra)megjelenése Kárpátalja magyarok lakta településeinek nyelvi tájképében. In: Dégi, Zsuzsanna, Tankó Enikő, Tóth Erika Mária szerk. *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség.* Sepsiszentgyörgy: Sapientia EMTE Csíkszeredai Karának Humántudományok Tanszéke, 2018. 29–41.
11. Csernicskó István 2018c. Barangolás Kárpátalján: ízelítő a nyelvi tájkép színeiből. In: Karádi Zsolt és Pethő József szerk. *Az empiriától az elméletig.* Nyíregyháza–Ungvár: RIK-U Kiadó, 2018. 63–74.
12. Csernicskó István 2019. Fények és árnyak: Kárpátalja nyelvi tájképéből. Ungvár: Autdor-Shark.
13. Fedinec Csilla – Csernicskó István 2017. Hány az óra, Vekker úr? Időzónák és politika Kárpátalján. *Kommentár* 2017/2: 81–99.
14. Fedinec Csilla – Csernicskó István 2021. The Informal Use of Time as a Component of Multicultural Regional Identity in Transcarpathia (Ukraine). *EAST CENTRAL EUROPE / L'EUROPE DU CENTRE* <https://doi.org/10.30965/18763308-48010007> EST48(2021)/1: 73–102.

15. Hires-László Kornélia 2015. Nyelvi tájkép és etnicitás Beregszászon. In Márku Anita – Hires-László Kornélia szerk. Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép. Audor-Shark, Ungvár. 160–185.
16. Hires-László Kornélia 2015. Nyelvi tájkép és etnicitás Beregszászon. In Márku Anita – Hires-László Kornélia szerk. Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép. Audor-Shark, Ungvár. 160–185.
17. Hires-László Kornélia 2019. Linguistic landscapes in a Western Ukrainian town. *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* 10/1: 87–111.
18. Kamusella, Tomasz – Nomachi, Motoki – Gibson, Catherine 2016. Introduction. In T. Kamusella, M. Nomachi & C. Gibson (eds.) *The Palgrave handbook of Slavic languages, identities and borders*. Houndmills, Basingstoke: Palgrave Macmillan UK.
19. Karmacs Zoltán 2019a. Kárpátaljai gasztrofesztiválok nyelvi tájképe. In: Lajos, Katalin – Tapodi, Zsuzsa szerk. *Köztes terek*. Kolozsvár: Scientia. 299–317.
20. Karmacs Zoltán 2019b. Linguistic Landscape of Transcarpathia's Tourism. In: Csernicskó, István – Márku, Anita szerk. *A nyelvészet műhelyeiből: Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból*, V. Ungvár Audor-Shark. 101–124.
21. Karmacs, Zoltán 2014. Vizuális kétnyelvűség: az új nyelvtörvény adta lehetőségek. In Bárány E. – Csernicskó I. szerk. *Українсько-угорські мовні контакти: минуле і сучасність. Матеріали міжнародної наукової конференції / Az ukrán-magyar nyelvi kapcsolatok múltja és jelene. Nemzetközi tudományos konferencia előadásai*. Ungvár: Видавництво В. Падяка, 120–131.
22. Karmacs, Zoltán 2014. Vizuális kétnyelvűség: az új nyelvtörvény adta lehetőségek. In Bárány E. – Csernicskó I. szerk. *Українсько-угорські мовні контакти: минуле і сучасність. Матеріали міжнародної наукової конференції / Az ukrán-magyar nyelvi kapcsolatok múltja és jelene. Nemzetközi tudományos konferencia előadásai*. Ungvár: Видавництво В. Падяка, 120–131.
23. Karmacs, Zoltán 2017. A nyelvi tájkép változásának egy aspektusa. In Márku Anita – Tóth Enikő szerk. *Többynyelvűség, regionalitás, nyelvoktatás. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból III*. Ungvár: RIK-U, 2017. 54–60.
24. Landry, Rodrigue and Richard Bourhis 1997. Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality. *Journal of Language and Social Psychology* 16: 23–49
25. Márku Anita 2018. Nyelvi tájkép: az internetes mémek kárpátaljai magyar vonatkozásai. In: Nagy-Kolozsvári, Enikő; Kovács, Szilvia szerk. *Multiculturalism and Diversity in the 21st Century: International Academic Conference Berehove, March 27–28, 2018*. Uzhhorod: RIK-U Kiadó. 229–232.
26. Shohamy, Elana & Durk Gorter (eds.) 2009 *Linguistic Landscape Expanding the Scenery*. London: Routledge.
27. Tóth Enikő 2014a. A magyar nyelv megjelenése Badaló és Halábor nyelvi tájképében. *Limes* – 2014. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tudományos évkönyve, I. évfolyam. Ungvár: V. Pagyak Kiadója. 57–64.
28. Tóth Enikő 2014b. Mezőgece község nyelvi tájképe: szociolingvisztikai elemzés. In *Студії з філології та журналістики. Випуск 2*. Ужгород: Видавництво ФОП Бреза. 410–412.

29. Tóth Enikő 2016. Nyelvek a virtuális térben: kárpátaljai magyarlakta települések hivatalos honlapjainak nyelvhasználat. In: Gazdag Vilmos, Karmacs Zoltán, Tóth Enikő szerk. Értékek és kihívások I. kötet: Nyelvtudomány: A 2015. március 26–28. között Beregszászon a Nyelvi és kulturális sokszínűség Kelet-Közép-Európában: érték és kihívások című konferencián elhangzott előadások anyagai. Ungvár: Autdor-Shark. 230–238.
30. Tóth Enikő 2017. A 2012-es nyelvtörvény adta jogok és lehetőségek gyakorlati megvalósulása Kárpátalja Beregszászi járásának önkormányzati hivatalaiban. In: Márku Anita, Tóth Enikő szerk. Többyneműség, regionalitás, nyelvoktatás: Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont Kutatásaiból III. Ungvár: RIK-U Kiadó. 45–53.
31. Tóth-Orosz Enikő 2019. A magyar nyelv megjelenése a szimbolikus térben: Beregszászi járási települések példája alapján. In: Csernicskó, István – Márku, Anita szerk. A nyelvészet műhelyeiből: Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból, V. Ungvár Autdor-Shark. 83–100.
32. Tóth-Orosz Enikő 2020. A beregszászi járási önkormányzatok virtuális nyelvi tájképe. LÍMES: A II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA TUDOMÁNYOS ÉVKÖNYVE VII/2: 199–208.
33. Берегсасі Аніко – Черничко Степан 2020.Грошіта (мовна) політика. ВізуальнаконструкціямовноїполітикинабанкнотатахнатериторіїсучасногоЗакарпаття. Төрөкбалінт: Терміні Egyesület.
34. Тарканій Ганна 2011. Закарпатська відповідь українському „мовному питанню”. Закарпаття онлайн 25 березня 2011 р. <http://zakarpatya.net.ua/ukr-news-80913 Zakarpatska-vidpovid-ukrainskomu-movnomu-pytanniu->
35. Tódor Erika Mária 2014. Hogyan hívogat az iskola? Vizuális nyelvhasználat az iskolában
36. Blommaert, Jan 2012. Chronicles of complexity: Ethnography, superdiversity and linguisticlandscapes. TilburgPapersin CultureStudies 29. Tilburg University.

X. РЕЗЮМЕ

Під висловом «мовний ландшафт» маються на увазі написи, які можна побачити у громадському просторі. Мовний ландшафт населеного пункту чи регіону формують офіційні дорожні знаки, рекламні щити, назви вулиць, населених пунктів, вивіски торговельних закладів, а також офіційні таблички на державних установах (Landry–Bourhis, 1997:25). Саме мовний ландшафт показує нам, якою мовою розмовляють люди в певному місці, якою є їхня ідентичність і культура.

Закарпаття ще з 80-х років прагне до того, аби угорська мова з'являлася в дедалі більшій кількості сфер. Йдеться про написи у громадських місцях, оголошення, назви сіл тощо (Csernicskó 2014, Karmacs 2014, Híres-László 2015, Beregszászi 2005). Проте через український мовний закон останнім часом угорських написів стає дедалі менше — як у селах, так і в школах та інших установах. Це явище, на жаль, простежується і в трьох закладах, які я досліджувала, адже є школа, де вже навіть назва установи відсутня угорською мовою.

Метою нашого дослідження було вивчення мовного ландшафту трьох навчальних закладів. У Великопаладської ЗЗСО I–III ст. імені Жігмонда Моріца я зробили 33 фотографій, у Пийтерфолвівський ЗЗСО I–III ст. імені Ференца Келчеї — 20, а у Пийтерфолвівський ліцей з угорською мовою навчання — 25 фотографій.

Основною метою нашої роботи було, на основі вивчення мовного ландшафту трьох навчальних закладів, показати, які мовні політики й мовні ідеології проявляються у шкільному просторі. Під час дослідження нам стало очевидно, що хоча всі три заклади в основному використовують угорську мову як мову навчання, мовний ландшафт усе ж відображає зразок двомовності. Згідно з кількісним аналізом, можна встановити, що половина написів має освітнє призначення, а третина — інформативний характер.

Досліджувані школи прагнуть знайти баланс між вираженням колективної ідентичності та дотриманням законодавчих вимог. Це впливає на соціалізацію учнів та формування їхньої ідентичності.

Сподіваємося, що учні всіх трьох навчальних закладів і надалі зможуть користуватися угорською мовою та зберігати її чудову культуру, незважаючи на ситуацію в Україні.

KÉPEK JEGYZÉKE:

1. Kép: A Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézmény ukrán és magyar nyelvű névtáblája (Forrás: saját fotó)	13
2. Kép: Az épület korszerűsítése (Forrás: saját fotó).....	14
3. Kép: Emléktábla az intézmény névadójáról, Móricz Zsigmondról. (Forrás: saját fotó) .	14
4. Kép: Idézet (Forrás: saját fotó).....	15
5. Kép: A mi csodálatos szülőföldünk c. faliújság.....	15
6. Kép: Ukrán idézet (forrás: saját fotó)	16
7. Kép: «Укриття» felirat (forrás: saját fotó)	17
8. Kép: Ukrajna történelmi és irodalmi nagyjai (forrás: saját fotó).....	17
9. Kép: Munka és tűzvédelem (forrás: saját fotó)	18
10. Kép: Nemzeti szimbólumok 1 (forrás: saját kép).....	18
11. Kép: Könyvtár (forrás: saját fotó).....	19
12. Kép: Iskolai szabályok (forrás: saját fotó).....	19
13. Kép: Evakuáció az iskolából: mit tegyen a diák (forrás: saját kép)	20
14. Kép: Osztálysarok (forrás: saját kép)	20
15. Kép: angol nyelvű szemléltető (forrás: saját kép)	21
16. Kép: Segélyhívók (forrás: saját kép).	21
17. Kép: Tabló 4-osztály 2019 (forrás: saját kép).....	22
18. Kép: A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és középszintű Oktatási Intézmény ukrán nyelvű névtáblája (forrás: saját fotó).....	23
19. Kép: A magyar költészet napja faliújság 1 (forrás: saját fotó)	23
20. Kép: Magyar költészet napja faliújság 2 (forrás: saját fotó)	24
21. Kép: Teendő légiriadó esetén ukrán nyelven (forrás: saját fotó).....	24
22. Kép: Kémiai indikátorok (forrás: saját fotó)	25
23. Kép: Magyar nyelv napja faliújság (forrás: saját fotó).....	25
24. Kép: Ukrán szimbólumok (forrás: saját fotó).....	25
25. Kép: Ukrán szimbólumok (forrás: saját fotó).....	25
26. Kép: Tabló 2019- 2021 (forrás: saját fotó)	26
27. Kép: Osztálysarok ukrán nyelven (forrás: saját fotó).....	26
28. Kép: Ukrán szimbólumok (zászló, himnusz, címer) (forrás: saját fotó)	27
29. Kép: Tabló kép 2003- 2006 (forrás: saját fotó)	27

30. Kép: Magyar himnusz (forrás: saját fotó).....	28
31. Kép: „Hazánk - Ukrajna” szemléltető (forrás: saját fotó)	29
32. Kép: Ismerkedés a világ országaival és népességével (forrás: saját fotó)	29
33. Kép: Menekülési útvonal és tűzoltó készülék (forrás: saját fotó)	30
34. Kép: Tűzvédelmi szabályzat (forrás: saját fotó)	31
35. Kép: Iskolai faliújság (forrás: saját fotó)	31
36. Kép: Osztálysarok (forrás: saját fotó)	32
37. Kép: Együtt a Péterfalvi Magyar Tannyelvű Református Líceumért (forrás: saját fotó)	32
38. Kép: Az intézmény vezérigéje és címere (forrás: saját fotó)	33

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: A Nagypaládi Móricz Zsigmond Középszintű Oktatási Intézményben lévő kiírások nyelve:	35
2. táblázat: A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középszintű Oktatási Intézményben lévő kiírások nyelve:	35
3. táblázat: A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Alap- és Középszintű Oktatási Intézményben lévő kiírások nyelve:	36

Звіт подібності

метадані

Назва організації
Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

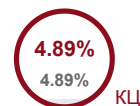
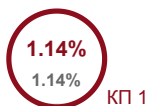
Заголовок
Bányai Barbara_Magyar szak_Szakdolgozat_2025-4-37

Науковий керівник / Експерт
Автор **Аніко Чурман-Пушкеш**

підрозділ
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

4135
Кількість слів

34451
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	:	0
Білі знаки	Б	0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://docplayer.hu/10398824-Hogyan-hivogat-az-iskola.html	35 0.85 %
2	https://docplayer.hu/10398824-Hogyan-hivogat-az-iskola.html	6 0.15 %
3	https://docplayer.hu/10398824-Hogyan-hivogat-az-iskola.html	6 0.15 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з Інтернету (1.14 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://docplayer.hu/10398824-Hogyan-hivogat-az-iskola.html	47 (3) 1.14 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------